

**SAHİBİ VE YAZI İŞLER
MÜDÜRÜ :**

**TÜRKİYE İSLÂM ENSTİTÜLER
TALEBE FEDERASYONU ADIN.
GENEL BAŞKAN**

Cahid BALTACI

İDARE MÜDÜRÜ :

İ. Lütfi ÇAKAN

BU SAYIDA

SELÂM	...	...	...	İSLÂM MEDENİYETİ
ALLAHA İMAN	...	...	...	Ebul-A'lâ EI-MEVDÜDİ Terc.: Mehmet AYDIN
İSLÂM SADELİK VE KOLAYLIKLAR DİNİDİR	...	...	...	Mehmed SOFUOĞLU
İSLÂMDA HAC	...	...	...	Tevfik ÇAPACI
İSLÂMDA VAHDET	...	...	...	Tahir BÜYÜKKÖRÜKÇÜ
HAYR'UN-NESSÂC	...	...	...	Dr. A. Şubhi FURAT
NE SÖYLÜYOR? (Şiir)	...	...	...	A. İhsan GENC
TEVFİK FİKRET	...	...	...	Mahir İZ
ALIM-SATIM AKDİ	...	...	...	Dr. Y. Ziya KAVARCI
ESKİ YAZI İLE YENİ YAZI	...	...	...	Sabri AKDENİZ
GARB ÜLKELERİNDE VE BİZDE DİN DERSLERİ	...	...	...	Hayrettin GÜLDİKEN
SEHERDE DUÂ (Şiir)	...	...	...	M. İlyas SUBAŞI
İSLÂM DİNİ VE MODERN FİZİK	...	...	...	Nahit DİNÇER
FERMAN DİLEĞİ (Şiir)	...	...	...	Mestan GÜNEL
SUALLERE CEVAPLARIMIZ	...	...	...	Gazi MERT
BUHRAN	...	...	...	Cahit ZARİFOĞLU
NAAT-I ŞERİF (Şiir)	...	...	...	Hersekli Arif HİKMET
TARİH VE LISÂNİYÂT	...	...	...	İ. Semaheddin CEM
MÜSİKİMİZİN MAHVINA DOĞRU	...	...	...	Cahit ÖNEY
MİSVAK — DIŞ FIRÇASI	...	...	...	Dr. Asaf ATASEVEN
EZİLENLER	...	...	...	Hilmi KURTULUŞ
HABERLER	...	...	...	İSLÂM MEDENİYETİ

İDAREHANE

Türkiye İslâm Enstitüleri Talebe Federasyonu Genel Merkezi
Nuruosmaniye Caddesi No: 82/1
Tel. : 22 46 02

CAĞALOĞLU — İSTANBUL

Haberleşme Ve Havale Adresi :
İSLÂM MEDENİYETİ, P.K : 1315

S İ R K E C İ

TEMSİLCİLERİMİZ

Ankara : T.İ.H.O.M.C.F. Genel Başkanı: **Mehmet KARAMAN**
Kayseri: T.İ.E.T.F. İkinci Başkanı : **İ. N. NURSAÇAN**
Konya : T.İ.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Başk. : **Ahmet FİDAN**
İzmir : T.İ.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Başk. : **Orhan ÇETİN**
Dış Münasebetler : **Mahmut ÖZTÜRK**

TEKNİK KADRO

Sekreter : **Erdoğan ATAK** Ressam : **Gürbüz AZAK**
Dizgi ve Baskı : **AHMET SAİT MATBAASI — İSTANBUL**
Yıl : 1. Sayı : 7
Basıldığı Tarih : 25 Şubat 1968

ABONE

Yıllık : 12 sayı, 30. TL.
Altı Aylık : 6 sayı, 15. TL.
Öğrencilere % 20 Tenzilât yapılır.
Yabancı Memleketlere İki katı.
Bir sayısını : 250 Kuruş.

İLÂN TARİFESİ

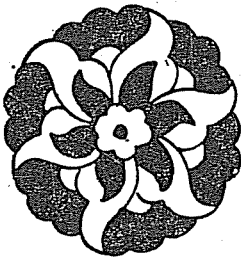
Dış Kapak: 2 renk 2.500 TL.
İç Kapak: 2 renk 1.500 TL.
Renkli ilân sahifesi :
Tamamı : 1.200 TL.
1/2 : 750 TL.
1/4 : 400 TL.
1/8 : 250 TL.

Mecmuamızdaki yazılar me'haz gösterilmeden alınmaz.
Gönderilen yazılar basılsın basılmasin iade edilmez.

Maarif

Sabri AKDENİZ

Eski yazı ile yeni yazı

UMHURİYET devrinde herkesin candan istemesine rağmen eğitimin, okuma yazmanın neden yurdumuzda istenen ve beklenen bir hızla gelişip yayılmadığı sorusu üstünde pek ciddi olarak duran olmadığımı sanıyorum. Oysa konu iktisat yönünden ve daha başka yönlerden incelenmeğe değer. Bir takım yazarlar suçlu kompradorlara, halkın uyanmasını istemeyen kötü niyetli yöneticilere, ağalara yüklemekle yetinir ve sorunun cevabını

verdiklerini sanırlar. Doğrusu bu bir bilim araştırması, araştırmaları konusudur; ancak bu yoldan sorunun doğru cevabını bulabiliriz. Ben burada birbiriyle ilişkili iki etkene değinecek ve birinin üstünde daha uzunca duracağım :

1 — Halkın okuldan beklediklerinin hiçe sayılması, bu beklenenlerin öğrenilip göz önünde bulundurulmasının düşünülmemesi.

2 — Yazı değiştirme.

Eski yazının bırakılması okuma yazma bilenlerin istenen hızla artmasını engelliyen bir etken olmuştur; çünkü halkın okuma yazma verdiği sonsuz değerden, ona karşı beslenen derin saygıdan yararlanmak yolunu arayacak yerde onu baltalamıştır. Yazı değişmesi yüzünden uzun yıllar boyunca çocuklarını okula yolla-

mak istemiyen yurddaş sayısını hiçbir zaman bilemeyeceğiz. İsteddiği şeyi ve (bilgiyi) vermeyen okula, istemediğini, değerli bulmadığını, hatta belki günah saydığını öğretmek için çocuğunu neden yollasın ki...

Ne yazık ki yazı da, Osmanlı İmparatorluğunun belki aşağı yukarı son yüzyılında el atılan bütün öteki konular gibi, soğukkanlılıkla, bilim ölçüleriyle değil, duygusal bir davranışla ele alınmıştır ve günümüzde de henüz yanına kolayca yanaşlamayan bir konu olmaktan devam etmektedir. Bunun sebebi nedir acaba? Bizce basittir. Öne sürülen görünürde gerekçeler ne olursa olsun bunun yalnız bir tane gerçek sebebi vardı: Ortaasyadaki dedelerimiz müslüman olunca nasıl daha önce kullandıkları Uygur ya da Orhon yazısını bırakmışlarsa, Avrupalılaştırma ateşiyile yanan son 100-150 yılın AYDINLARı da kullanageldikleri yazıyı bırakıp Avrupa milletlerinin alfabetesini almak istemiş, sonunda almıştır. Bundan ötürüdür ki ne zaman söz konusu olsa bir ilericilik-gericilik tartışmasıdır başlar; çünkü yeni yazıyı benimseme Avrupalılaştırmağı benimseme, istememe veya eskisini üstün görme Avrupalılaştırmağı karşı olma demektir. Bunun adı da yobazlıktır. (Şunu yüzdeyüz emin olarak söylüyorum: herhangi meselemiz olursa olsun, söz konusu edildiğinde birbirimize damga vuracak, bir takım ard düşüncelerle suçlayacak yerde, — çünkü bu yol ne düşündüğümüzü karşıımızdakine anlatmamızı sağlayabilen bir yol değildir; belki onu sadece kırar veya kızdırır — konu üstünde düşüncelerimizi, ortaya atılan belli fikirlerin bizce neden yararlı veya zararlı olacağını anlatmak yoluna gitmek, bir milletin ve yurdun çocukları olan bizlerin birbirimizi daha iyi anlamağı başlanmamızı sağlayacaktır.) Oysa yazının ilerilik-gerilik, ilericilik-gericilik, Avrupalılaştırıp Avrupalılaştırmama ile nasıl bir ilişkisi olabilir ki...

Ben burada yüzde yüz tarafsız bir görüşle ve kısaca, eski yazının, bildiğim kadar, kaldırılış gerekçelerini incelemeğe ve iki yazıyı sadece birer okuma yazma aracı olarak karşılaştırmağı çalışacağım.

Evet, yazı bir okuma yazma, düşündüklerimizi tesbit edip yayma ve gelecek nesillere saklama, öte yandan da dedelerimizin bize bıraktıkları kafa mirasını okuyup anlama vasıtasıdır. Alfabe ve yazılar sadece bu bakımdan değerlendirilebilir;

başka bir yönden, meselâ, ilericilik-gericilik yönünden değerlendirmeğe kalkmak siyaset olur ki bizim siyasetle bir ilişkimiz yoktur.

Benim bildiğim kadarı, eski yazının kaldırılmasında öne sürülen en önemli gerekçe, bu yazıyla okuma yazma öğrenmenin çok güç olduğu, dolayısıyla eğitimin istenen hızla millet içinde yayılmasını, okur yazar sayısının artmasını engellediği; ikinci gerekçe de, sesli harf bulunmaması yüzünden, Türkçeye uygun olmadığı, Türkçe kelimelerin yazılmasında yetersiz oluşu idi.

Öyle sanırım ki bugüne değin bu gerekçeler üstünde duran, bir şüpheye düşen veya şüphesini belirten olmamıştır. Çocukluğumdan bu yana bana «doğru» diye öğretilenleri, bir süredir, «Gel bakalım, sen doğru müsün?» diye sıraya çekmeğe çalışan ben, bu «yeni yazının eski yazıdan çok daha kolay öğrenilebileceği», yahut «eski yazının yeni yazıdan çok daha güç olduğu» inancımı da sıraya çektim. Aldığım sonuç şu oldu:

İlkin kendi kendime sordum: yeni yazının eski yazıdan çok daha çabuk ve kolay öğrenildiği neye dayanarak ileri sürülüyor? Cevabı: sadece öyle sanılıyor, belki bir takım kişiler kendi öğrenim tecrübelerini, okuma yazma öğrenirken karşılaştıkları güçlükleri gözönünde bulundurarak kendilerine göre sonuçlar çıkarıyor, kanaatlara varıyorlar. Ayrıca, yeni yazıda, ağızdan çıkan bütün sesler yazıldığı için öyle sanılıyor. 30-40 yıl önce bu kanaat çok doğru, çok yerinde görülebilirdi, ama bugün, kişinin, özellikle çocuğun nasıl öğrendiği hakkında edinmiş yeni bilgilerin ışığında bu kanaatin doğruluğundan şüphe edersek bizi kimse kınamamalıdır. Bir kez çocuk harfleri değil, kelimeleri, hatta daha doğrusu, cümleleri öğrenir. Bir kelime içindeki harfleri birer birer, ayrı ayrı görmez, bütünüyle kelimeyi görür. Gene cümleyi okurken de durum budur, cümleyi meydana getiren kelimeleri birer birer, ayrı ayrı okumayız, kelimeleri takım halinde, kısa cümlelerde ise cümlelerin bütünüdür okuruz. Gözler hızla kelimeler üstünden geçerek, cümle içinde en önemli olanlarını algular, iyice algılanmadan geçilenlerin boşluğunu zihnimiz doldurarak anlamı (manayı) kavrar. Şimdi, eski yazıdaki kelime kalıpları, yeni yazıdaki kalıplardan çok daha küçük ve kısa olduğundan daha kolay öğrenilmesi gerektiğini sanırım. Bunun gibi cümleler de daha kısa bir

alan içine sığıdığından, epeyce daha uzun yer tutan yeni yazı cümlelerinden daha çabuk kapsanması ve okunması gerekir. Bununla birlikte, hangi yazının daha kolay ve çabuk öğrenileceği ancak sağlam, bilim usullerine uygun deneyler yapılarak kesinlikle anlaşılabilir. Eski yazı, böyle ilmi deneyler sonunda elde edilen neticelere dayanılarak bırakılmış değildir. Yönetilen tenkitlerin hemen hemen tümü kişilerin kendi öğrenim veya öğretimleri sırasındaki tecrübelerine dayanmaktadır. Bundan 50 yıl önceki öğretim usulleri, kullanılan öğretim malzemesi, kitap v.b., öğretmenlerin bilgi seviyeleri, çocuğun okula gelmeden önce edindiği bilgiler, öğrenime, okuyup yazmağı hazırlık durumu, ana-babaların durumları, bunların hepsi öğrenim güçlüğünde payı olan etkenlerdi. Acaba hepsinin suçu, bu arada belki birçoklarının öğrenciyken derste başarısızlık yüzünden yedikleri dayakların da suçu, eski yazıya mı yüklenmiştir?

Herhalde iki yazının da okuma-yazma aracı olarak birbirlerine göre değerlerini ölçmeğı gaye edinen ilmi deneyler yapılması mümkündür ve üstünde durmağı değer bir konudur. Meselâ bir ilkokulun birinci sınıflarında, elden geldiği kadar eşit şartlar altında, aynı öğretmenler ve aynı değerde eğitim malzemesiyle iki yazının birden öğretimi yapılabilir ve 3, 6, 9 ay sonunda aynı sorularla yapılacak deneme ya da imtihanlardan elde edilecek sonuçların değerlendirilmesine gidilebilir.

Öğrenme güçlüğü yenildikten ve okuma yazma öğrenildikten sonra, birer okuma-yazma aracı olarak, eski yazının okuma ve yazma hızı bakımından yeni yazıya üstünlüğü kesindir. Küçük küçük kelime kalıplarının meydana getirdiği, yeni yazınınkinden çok daha kısa ve az yer tutan cümleler üstünden gözler hızla kayıp geçebilmekte, yeni Türkçe 100 sayfa okuyuncayadeğın eski yazıyla 125 belki 150 sayfa okunabilmektedir. Çağımızda okunacak eser sayısının korkunç denebilecek artışıyla, okuma hızı büyük önem kazanmıştır. Bir çok ülkelerde okuma hızını arttırmak için yeni yeni usuller aranmakta, buna yardım edecek âletler yapılmaktadır. Eski yazı kendi kısa yazılış özellikleriyle, bu yardımları gerektirmeden, hızlı okumağı büyük ölçüde sağlamaktadır. Yeni usul ve âletlerle çalışıldığında bu hız daha da artırılabilir. Şunu da belirtmek isterim ki yeni araştırmalar, hızlı okumanın okunan metni daha iyi kav-

ramağa yol açtığını ve belli bir hızın altında bir ağırlıkla okunan eserlerin iyi kavranmadığı kanaatini ortaya koymuştur. Kısaca diyebiliriz ki, bugün hızlı okumak ve hızlı okuyarak anlamağa alışmak zorunda olduğumuzu kimse inkâr edemez. Bu bakımdan eski yazının yeni yazıya üstünlüğü su götürmez bir gerçektir.

Sayın F. R. Atay her fırsatta eski yazıdan «sağ yazı» diye söz eder ve bu «sağ yazı» deyimini bir yergi olarak kullanır: sanki sağdan sola yazma bir kusur, ilkelik veya gerilikmiş gibi... Bilmiyorlar her halde... Ben kendilerine söyleyeyim: Hıristiyan dünyasının soldan sağa yazıp okuması herhangi sağlam bir temele dayanmamaktadır. ve sadece bir gelenek işidir, yalnız tabiata aykırı bir gelenek... Bu tabiata aykırı geleneğin nasıl olup da kurulup yerleştiğini kimse bilmiyor. Bilinen bir şey varsa o da, sağdan sola hareketin göz kaslarına ve gözlerle her bakıma daha uygun olduğu, gözlerin sağdan sola daha rahatlık ve kolaylıkla hareket edebildiğidir. Bu bakımdan, sayın Atay eski yazıyı yereyim derken bilmeden onun için övgü olabilecek bir deyim kullanmaktadır.

Eski yazının Türkçe kelimeleri yazmada yetersiz bir yazı sistemi olduğunu söyleyenler, bu arada benim tanıdıklarım da vardır. Ben eski yazıyı kendimi bu konuda yetki sayacak ölçüde iyi bilmiyorum. Eski yazıyı iyi bilip kendilerini yetkili sayanların bilim temeline dayanarak ilmi ölçüler içinde ortaya koyacakları görüşleri bizi minnettar bırakacaktır. Böylelikle iki yazının değerlerini terazinin kefelerine koyup daha iyi tartabileceğiz belki.

Garb ülkelerinde ve bizde din dersleri

Hayrettin
GÜLDİKEN

HER ALMAN AİLESİ ÇOCUĞUNA
3 YAŞINA KADAR DİNİ TELKİN
VE AHLÂK KAİDELERİ ÖĞRETİR..
3 YAŞINDAN SONRA DA BU BİLGİLERİ
KUVVETLENDİRMEK İÇİN
YUVALARA GÖNDERİR, ÇOCUK
LİSE TAHSİLİNİ TAMAMLAYINCA
YA KADAR 1692 SAAT DİN DERSİ
GÖRMÜŞ OLUR. TÜRKİYE'DE İSE
İLK VE ORTA OKULLARDA GÖRÜLEN
DİN DERSLERİNİN TOPLAMI
192 SAATTİR.

ON 6 ay içinde en çok konuşulan ve günlük gazete ve dergilerde konu olan, hiç şüphesiz liselere konması düşünülen Din Dersi meselesidir. Hükümet dahi bu konuyu ele almak zorunda kalmıştır. Buna tek sebep halkın bunu istemesidir. Dost, düşman, sağcısı, solcusu, bu konu

ile ilgili röportaj yaptılar, muhtelif yazı yazdılar, fikirler yürüttüler, özel olarak okullarımızda lüzumu kadar Din Dersi verilmediği kanaati herkeste mevcuttur. Bir çokları Din Dersi mevzuunda aleyhte yazdılar. Bunların kanaatlerine göre Din Derslerine lüzum yoktur. Bu zavallılara bu hususta sebep sorulsa, esaslı bir mesnet gösteremiyorlar. Bunlar münevver diye geçindikleri halde Avrupadaki ileri ülkelerin okullarında okutulan Din Derslerinin miktarından bîhaberdirler. Bu hususta fazla bilgileri olmadığı halde araştırmak lüzumunu hissetmezler. Dikkat edilirse Din Dersleri okutulması aleyhinde bulunanlar, dinin aleyhinde ve lüzumsuzluğuna kanidirler. Bunlar yalnız İslâmiyetin aleyhinde buldukları gibi, başka bir din ile alâkaları da yok. Bunlar ne kiliseye ne de havraya gider. Bunlar semavî dinlere inanmazlar. İnanışları tek şey ceplerine hitap eden siyasî dinlerdir. Uzağa gitmeğe